

КОНТРОЛІНГ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В ПРОЦЕСІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Другова Олена Сергіївна

доктор економічних наук,

доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування,

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця

Трансформація бізнесу є необхідною умовою виживання та розвитку компаній в умовах швидкозмінного ринкового середовища. Глобалізація, технологічний прогрес та зміна споживчих тенденцій змушують підприємства переглядати свої бізнес-моделі та стратегії. Трансформація може включати реорганізацію бізнес-процесів, впровадження нових технологій, зміну структури управління або навіть переорієнтацію на нові ринки. Успішна трансформація вимагає не тільки стратегічного бачення, але й гнучкості в управлінні ресурсами, що дозволяє компаніям адаптуватися до нових викликів [1, с. 38]. Ключовим аспектом у процесі трансформації є ефективне управління змінами, яке повинно враховувати як зовнішні, так і внутрішні фактори. Завдяки успішній трансформації бізнес здатен підвищити свою конкурентоспроможність, збільшити рентабельність та забезпечити довгострокову стійкість. Таким чином, трансформація бізнесу стає важливим етапом для кожної компанії, яка прагне залишатися актуальною та успішною на ринку [2].

Теоретичні засади контролінгу, а також питання трансформації та розвитку бізнесу активно вивчали такі науковці, як Кузнецова А.Я., Чмерук Г.Г., Краус К., Краус Н., Замятіна Н.В., Кашена Н.Б., Герасименко В.М., Тищенко Д.С., Нестеренко І.В., Чміль Є.Л. Їхні дослідження зробили значний внесок у розвиток теорії контролінгу та управління бізнес-процесами. Проте різноманітність підходів та інтерпретацій цих понять створює певні труднощі в розробці конкретних організаційних процедур для практичного застосування контролінгу як управлінської технології.

Контролінг відіграє ключову роль у процесі трансформації бізнесу, забезпечуючи стабільність і підвищення ефективності управлінських рішень. В умовах глобалізації та швидких змін на ринку компанії все частіше стикаються з необхідністю адаптуватися до нових економічних реалій. У цьому контексті контролінг стає важливим інструментом для аналізу та контролю за бізнес-процесами, що дозволяє підприємствам краще управляти своїми ресурсами. Він сприяє інтеграції фінансової та

операційної інформації, що допомагає керівництву приймати обгрунтовані рішення на основі актуальних даних.

Однією з основних функцій контролінгу в процесі трансформації є моніторинг ключових показників ефективності (KPI) підприємства. Це дозволяє вчасно виявляти відхилення від стратегічних цілей і вживати відповідних коригуючих заходів. Крім того, контролінг допомагає оцінювати результати діяльності підприємства в контексті конкурентного середовища, що особливо важливо під час масштабних змін. У періоди трансформації бізнесу виникає потреба в гнучкості та адаптивності, і контролінг сприяє оперативному реагуванню на зміни зовнішнього середовища.

Контролінг також грає вирішальну роль у фінансовій прозорості компанії, що є критично важливим під час трансформації. Точний аналіз витрат і доходів дозволяє виявляти невідповідності в бюджетах і оптимізувати фінансові потоки. З огляду на це, контролінг допомагає зменшити фінансові ризики, які можуть виникнути внаслідок неправильного управління під час змін [3, с. 324; 4]. Важливою складовою контролінгу є прогнозування, яке допомагає оцінити можливі сценарії розвитку ситуації та їх вплив на загальний фінансовий стан компанії.

В умовах трансформації бізнесу необхідно також забезпечити ефективне управління ресурсами, включаючи людські, матеріальні та фінансові. Контролінг сприяє оптимізації витрат на кожному з цих етапів, що дозволяє досягти максимального результату з мінімальними витратами. Особливо це важливо у випадках, коли компанія стикається з необхідністю скорочення персоналу чи реорганізації структурних підрозділів. Завдяки контролінгу керівництво має змогу контролювати процеси та своєчасно коригувати стратегії.

Крім того, контролінг виконує функцію координації між різними підрозділами підприємства, забезпечуючи узгодженість дій і спрямованість на досягнення загальних цілей. У процесі трансформації часто виникають проблеми з комунікацією між відділами, і контролінг допомагає знизити ймовірність таких проблем, забезпечуючи своєчасну передачу інформації. Ця функція особливо важлива для великих компаній, де різні підрозділи можуть мати різні пріоритети [5].

Контролінг не лише допомагає підприємствам адаптуватися до змін, але й сприяє впровадженню інноваційних підходів у їхню діяльність. Завдяки детальному аналізу результатів роботи, контролінг дозволяє виявляти слабкі місця в процесах і пропонувати рішення для їх поліпшення. Інноваційні технології, такі як автоматизація та цифровізація процесів, також потребують відповідного контролю, щоб забезпечити їх ефективне впровадження.

Процес трансформації бізнесу часто супроводжується високими фінансовими ризиками, і тут контролінг відіграє вирішальну роль у їх

мінімізації. Застосування сучасних аналітичних інструментів дає змогу вчасно виявляти можливі загрози й розробляти плани дій для їх уникнення. Це особливо важливо в умовах нестабільної економіки, коли компанія повинна бути готовою до непередбачуваних змін на ринку [6].

Контролінг також важливий для підтримки стабільності грошових потоків підприємства. Ефективне управління фінансами в процесі трансформації дозволяє уникнути проблем з ліквідністю та забезпечує стабільний розвиток компанії. Збалансоване використання ресурсів і правильне планування фінансових потоків дозволяють досягти стійкого зростання навіть у складних економічних умовах. У свою чергу, це сприяє підвищенню довіри інвесторів та кредиторів, що є важливим для фінансування подальшого розвитку бізнесу.

Важливою складовою контролінгу є впровадження системи збалансованих показників (Balanced Scorecard), яка дозволяє оцінювати не лише фінансові результати, але й нефінансові аспекти діяльності підприємства. Це дозволяє керівництву мати повну картину діяльності компанії та приймати більш зважені рішення в процесі трансформації.

Контролінг сприяє підвищенню відповідальності на всіх рівнях управління. Завдяки чітким цілям і контрольним точкам, кожен працівник розуміє, за які показники він відповідає, що мотивує його до більш продуктивної роботи. Такий підхід особливо важливий під час змін, коли підприємству потрібна згуртованість команди для досягнення нових стратегічних цілей [7; 8].

У процесі трансформації бізнесу контролінг відіграє ключову роль, забезпечуючи ефективність управління ресурсами, зменшення фінансових ризиків та підвищення загальної продуктивності підприємства. Подальші дослідження в цій галузі можуть зосередитися на адаптації контролінгу до швидкозмінних умов ринку та розвитку цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту та автоматизації аналітичних процесів. Важливим напрямком є дослідження інтеграції контролінгу з екологічними та соціальними показниками для сталого розвитку підприємств в умовах глобальних викликів. Особливої уваги заслуговує вивчення інноваційних моделей контролінгу, які зможуть забезпечити гнучкість підприємства в умовах невизначеності. Це дозволить компаніям ефективніше реагувати на зміни та досягати довгострокової стабільності на ринку.

Список використаних джерел:

1. Кузнецова А.Я., Чмерук Г.Г. Теоретичні підходи до визначення цифрової економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 6 (74). С. 34–41.
2. Kraus K., Kraus N. The nature of digital transformation. Energy of the economy. How to feel, understand and use it: Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. 280 p.

3. Замятіна Н.В. Місце контролінгу в системі управління сучасним підприємством. *Економіка та суспільство*. 2016. № 7. С. 324–328.
4. Кащена Н.Б. Контролінг у системі управління економічною активністю торговельного підприємства. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2019. Вип. 2(30). С. 89–101. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/2791>
5. Герасименко В.М. Роль контролінгу в системі управління високотехнологічним підприємством. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 62. С. 285–289.
6. Тищенко Д.С. Цифрова трансформація як драйвер розвитку економіки. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 4(04). С. 38–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-7>
7. Нестеренко І.В., Чміль Є.Л. Диджиталізація формування облікової інформації про інноваційну діяльність суб'єктів бізнесу. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 6(6). С. 56–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.6-11>
8. State of Digital Business Transformation 2018. Executive summary. URL: https://cdn2.hubspot.net/hubfs/1624046/Digital%20Business%20Executive%20Summary_FINAL.pdf?t=1533063737420